

GAZETA POPORULUI

itică-culturală

Intemeietori: Dr. N. Dăian, Dr. I. Brosu, și Dr. Silviu Dragomir.

Abonamentul:

Pe un an 32 Cor. în vechiul regat 20 Lei
Pe o jum. de an 16 Cor. " " " 10 Lei
Pe 3 luni 10 Cor. " " " 6 Lei

Abonamentele să se trimită la adresa:

GAZETA POPORULUI, Sibiu.

Adresa noastră e:

„GAZETA POPORULUI”
Sibiu, Strada Urezului Nr. 41.
Apare în fiecare Duminecă.

Inserțiuni și anunțuri se primesc la
Administrația gazetei.

Un șir cu litere măruite întâia-oraș 1 cor.
a doua și a treia-oraș 80 fileri.

PREOȚI, ÎNVĂȚĂTORI ȘI ȚĂRANI.

Comisia centrală electorală întrunită în Sibiu pentru alcătuirea listei deputaților și-a sfârșit lucrările. Nu cunoaștem în amănunte persoanele cari au fost alese, pentruca să aibă marea cinste, de a înfățișa voința și dorințele Românilor de pe aceste plaiuri, în cel dintâiu parlament al României întregite. Nu știm nici ce fel de gânduri și simțăminte nutresc acei oameni, deoarece graba mare cu care se vor face alegerile, nu le va putea da prilej să și le talmăcească pe înțelesul tuturor. Să nădăjduim însă că comisia centrală electorală a luat toate măsurile de lipsă și a făcut tot ce-i stă în putință, pentruca pragul parlamentului românesc să fie trecut numai de așisderea oamenilor, cari atât prin trecutul cât și prin înțelepciunea și cunoștințele lor, vor putea fi de folos neamului și marelui lucru de alcătuire ce va îndeplini-o constituanta.

Nu putem lăsa să treacă prilejul și în privința aceasta să ne spunem și noi părerile, așa precum socotim a fi de bine.

Adunarea constituantă, ce se va întruni în București, după-ce se vor fi sfârșit alegerile de deputați, are o înaltă menire. Ea va fi nevoită să cerceteze toate acele întrebări, cari privesc mai de-a-prope interesele tuturor Românilor și să voteze legile fundamentale, ce vor sluji de îndreptar vieții de stat a României-mari. Este cel dintâiu prilej deci, ca fiii aceluiaș neam, pe care o soartă nemiloasă i-a ținut despărțiți trupește unii de alții aproape două mii de ani, să se cunoască, să și spună păsurile, să și arate voința și dorințele lor. Nu cred că poporului românesc îi va fi dat vre-odată să petreacă o clipă mai măreață decât aceea, când va putea să și adune sub acoperișul parlamentului din București, pe toți împuterniciții săi. Tocmai din cauza aceasta trebuie să fim cu deosebită luare aminte. Deputații noștri, pe cari o să-i investim cu toată încrederea și puterea de-a înfățișa la București voința poporului, trebuie să cunoască bine păsurile, trebuințele și gândurile lui, așa precum ele îl frământă și i mișcă adâncul inimii.

Ungurii nu-și băteau prea mult capul cu lucrul acesta. Pe vremea lor venea poruncă de sus dela stăpânire să fie ales cutare deputat, ori îl cunoștea poporul ori nu, tot una! Și să fi poftit să te împotrivesți, c'apoi era vai de capul tău! Astăzi să nu fie așa. Poporul să și cunoască oamenii, iar deputați să fie aleși aceia, cari au petrecut și-au muncit în mijlocul și-alătura lui. O spunem pe față cu toată tăria și dorința noastră o socotim de dreaptă. Iar dacă m'ar întreba cineva, care ar fi persoanele potrivite, pentru cel dintâi parlament, de-a fi alese de deputați, a și răspunde fără de nici o șovăire: preoți, învățatori și plugari! Aceștia sunt oamenii poporului. Și la bine și la rău ei au stărut în mijlocul lui, neclintii, ca o stâncă.

Ce-au făcut preoții pentru popor, o știe toată lumea. Dar să nu mergem mai departe, de cât în vremea de grea încercare, după intrarea României în războiu. Lagărele de internați erau pline de preoți și de învățatori și de țărani. Pe aceștia i-a muncit unguorul mai rău. Pentruce? Deoarece nu s'au sfiit nici odată să vestească sus și tare că sunt români și cereau drepturile ce se cădeau unui popor. Și-apoi cine nu și aduce aminte de-acei preoți și învățatori, cari au fost condamnați la spânzura-toare în Cluj, pentru dragostea lor mare față ne neam?

Pentru aceasta zic că deputați să fie aleși preoți și învățatori dela sate, nu de cei dela oraș, preoți cari cunosc jalea satelor și pot cere astfel alinarea ei. Și țărani! Alegeți și plugari, pentruca să arătăm lumii întregi, că țara noastră este democratică, adecă ține seamă de popor și nu neocotește drepturile lui.

Preoți, învățatori și plugari!

Ministrul Vaida mulțumește Franții

Împuterniciții români la conferința de pace domni Al. Vaida și Mișu, s'au înfățișat în Paris la președintele republicii franceze dl Poincare aducându-i ce e mai calde mulțumiri în numele tuturor ardelenilor pentru marele sprijin pe care ni l-a dat Franța în vederea înfăptuirii idealului nostru național.

Dela Asociația clerului.

AVIZ.

Aducem la cunoștința onor. frați preoți, membrii ai Asociației „Andrei Șaguna” a clerului mitropoliei noastre, că în zilele de 16, 17 și 19 Septembrie st. v. a. c. se va ținea în București o mare adunare a preoțimei române, chemată să și spună cuvântul în chestiunile bisericesti ridicate la suprafață prin îmfăptuirea unității politice-naționale a neamului nostru. E de dor t ca la acea adunare să participe cât de mai mulți preoți din mitropolia noastră, pentru ca să luăm contact direct cu venerabila preoțime din vechiul regat, cu care împreună de aici înainte vom lucra în ogorul aceleiași biserici ortodoxe române unificate.

On. membrii ai Asociației „Andrei Șaguna” a clerului nostru, cari doresc să iee parte la acea adunare, sunt rugați se anunțe comitetului central, la adresa secretarului general: Dr. Nicolae Bălan, Sibiu, str. Reissenfels Nr. 11. Plecare va fi Sâmbătă în 14/27 Sept. (înălțarea S. Cruci), după amiază, din Sibiu. Pe seama participanților se vor exopera prețuri reduse pe căte forate.

Sibiu, la 11/14 Sept. 1919.

Dr. V. Saftu,
președinte

Dr. Nicolae Bălan,
secretar.

LEGEA

pentru împărțirea de pământ.

Precum am mai scris, legea pentru împărțirea pământului a fost votată și primită în întregime din partea Marelui Sfat întrunit la Sibiu și mai rămas acum ca dela vorbă să se treacă și la tapte. Pentru luminarea fiecărui om în privința acestei legi, de mare însemnătate, în numărul de azi al gazetei noastre, vom cerceta cari pământuri se vor împărți întregi și ce lucrări s'au pus până acuma la cale, pentru pregătirea împărțirii.

Cari pământuri se vor împărți întregi și neapărat?

În articolul 2, legea de pre împărțirea pământurilor înșiră pe larg proprietățile celor ce nu sunt și celor ce nu vor se fie cetățeni ai României. Moșiile și averile acestora se vor împărți pe de-a-ntregul și neapărat. Legea se îngrijește, ca nici un petec de pământ și nici o avere nemulțumitoare să nu rămâie pe mâini streine, pentru-că țara trebuie să fie a noastră. Se vor împărți țărănilor toate acelea pământuri, pe cari guvernul unguresc, prin ticăloasa lui lege dela 1 Noembrie 1917 le a trecut în mâinile unguilor și jidovilor. Se știe anume, că gu-

vernul unguresc de atunci c'o inimă înegrită de ură, n'a ținut seamă de cei plecați în război și nici de familiile lor rămase acasă, ci dacă au fost datornici a scos moșiile lor la vânzare, drept răsplată pentru zecile de mii de vieți stinse pe câmpurile de luptă. Ba acel guvern al fărădelegii, a adus chiar o lege, prin care Românii erau opriți să cumpere pământ. Toate acele pământuri deci, cari au trecut prin pomenita fărădelege ungurească pe mâini streine, acum se vor întoarce pe mâinile românești.

Ce pământuri se vor mai împărți apoi?

Se vor putea împărți apoi toate moșiile mai mari de 20 iugăre (lanțuri) dacă acele au răsărit din așazis câștig de război. Scutite vor fi de împărțire numai în cazul, dacă au fost moștenite.

Se vor putea împărți, mai departe, chiar și averile bisericesti, lăsându-se pe sama preoților 32, a învățătorilor 16 iugăre, iar pe seama sfintei biserici, pentru trebuințele ei mai apropiate, câte 5 iugăre.

Se vor putea împărți, după aceea, toate moșiile, cari în restimpul dela 1900 până la 1918 au fost date cu arândă vreme de 12 ani, la orașe împărțindu-se întreg pământul ce trece peste 10 jugăre, iar la sate peste 30 jugăre.

Se vor putea împărți, în sfârșit, din toate moșiile proprietățile potrivite pentru a fi lucrate, oricine ar fi proprietarul lor, partea ce trece peste 500 iugăre. Dacă, împărțindu-se partea ce trece peste 500 iugăre, ar mai fi oameni lipsiți, cari nu și-au căpătat încă partea lor de pământ, se va putea trece cu împărțirea și sub cele 500 iugăre, până nu vor rămâne decât 200 iugăre. În interesul schilavilor din război și spre scopuri industriale, dacă stăpânirea va găsi de cuviință, se va putea urma cu împărțirea chiar până la 50 jugăre. Tot asemenea se va putea face și în locurile unde izlazul lipsește cu desăvârșire, sau nu ajunge să mulțumească neapăratele trebuințe de pășunat, pentru numărul de vite câte are satul.

Legea se îngrijește, ca în caz de lipsă să fie împărțite și pășunile de munte sau pădurile, așa însă, ca părțile rămase neimpărțite să poată fi întrebuințate cu folos din partea Statului spre binele obștesc. Astfel de locuri se vor da, însă numai comunelor, obștiilor ori cooperativelor în proprietate comună și neimpărțită. Acolo, unde lipsa de pământ arător este atât de mare, încât nu poate fi îndestulată altfel, decât chiar cu stăpânirea unor părți de păduri, se va face și acest lucru, dar numai cu îngăduiala limpede a stăpânirii.

Așa numitele comisiuni județene, despre cari vom vorbi mai la vale, vor ține seamă pretutindenea de lipsa de pășune și de pădure a satelor. Aceste comisiuni vor putea să hotărească să se ia, unde e lipsă, chiar din izlazarile satelor învecinate, dacă aceste izlazuri prisosesc pe alocurea.

Vedem așadar, că legea poartă de grije tuturor și că ține seamă, ca toți țărani și toate satele lipsite, să ajungă deopotrivă la parte și dreptate și ca iazma sărăcimii să piară dela vetrele tuturor.

Toate pământurile sunt scrise gata, toate protocoalele și toate hârtiile câte se cer pentru a se putea purcede la înfăptuirea împărțirii, sunt așisderea isprăvite, așa că putem aștepta câteva zile cu nădejdea cea mai bună în suflete.

Cine ar dori să știe și mai multe amănunte din lege, să meargă, cum am scris, la primărie și să citească însăși legea, din doască în doască, articolele 2 până la 12.

Să vedem acum cum se va face împărțirea.

Lucrările pentru pregătirea împărțirii.

Legea poruncește, ca până în 30 de zile socotite dela ziua, în care iese tipărită la „Gazeta Oficială”, va se zică foarte în curând, toți proprietarii, ale căror moșii, ajung, în vârtutea legii se fie împărțite (expropriate), trebuie să facă la judecătoria de ocol, o declarație în scris, în care ei se spuie cu adevărat:

a) numele proprietății, al comunei, plasei și județului;

b) numele proprietarului, starea lui familiară și locul unde șede;

c) starea de drept a moșiei și povara de pe ea;

d) câte proprietăți are, unde, cât de mari și ce are clădit pe ele;

e) întinderea întregă a proprietăților, arătând câtă arătură, fâneațe, pășuni, grădini, vii, păduri șcl. are, precum arătând și partea de moșie, pe care în vârtutea legii are dreptul să și-o ție;

f) pământul, pe care lă da împărțit de bună voie;

g) se arate dacă proprietatea este dată în arândă, cui și cum;

h) se arete planul moșiei, dacă are;

i) se spuie dacă moșia e mai mare sau nu decât stă scrisă la cărțile funduare, și, că ce procese are pentru avere;

j) se puie venitul și darea;

k) se arate prețul de cumpărare al moșiei, sau s'o prețuiască.

Primăriile satelor noasire vor avea datoria să ceară dela proprietari, ca cel mult 8 zile socotite dela publicarea legii, să facă declarația aceasta.

După-ce toți proprietarii vor fi făcut declarațiile și le vor fi trimis la judecătoria de ocol, șeful acestei judecătoria le va trimite pe toate la Comisiunea locală. Din aceasta comisiune vor face parte: judecătorul ocolului, în care este așezată moșia, conzilierul agricol (omul de pricepere al stăpânirii), proprietarul moșiei sau împuternicitul său, și doi oameni aleși de săteni.

Judecătorul după-ce va asculta și pe săteni și pe proprietari, din a căror moșie se face împărțirea, va încerca să facă între ei o învoială potrivită cu legea, atât în ce privește pământul de împărțit, cât și prețul lui.

Dacă sătenii se pot înțelege pe cale pașnică cu proprietarii, rămâne să se mai înțeleagă și ei între ei, iar Comisiunea locală va lua în scris învoiala lor. E lucru foarte de dorit, ca buna învoială să se poată

FOIȘOARĂ

Prisonier in Bulgaria.

Rănit în luptele dela Turtucaia, am intrat în spital în ziua de 24 August 1916, zi în care cetatea a căzut. Bulgarii cu toții erau în delir. Toate depozitele de echipament, căzut în mâna lor, le-au dat prilejul să se îmbrace, toți, până la unul, cu uniformele noastre, lepădându-și sdrențele lor.

Bulgarii știau bine că dacă iau Turtucaia, au ce prăda și în adevăr au prădat și depozitele, dar și pe ofițeri și trupa noastră. Un ofițer bulgar, care a condus un convoiu de prizonieri dela Turtucaia la Razgrad, a luat dela ofițerii și soldații noștri peste 20.000 de lei. În afară de asta ori-ce soldat bulgar își pune baioneta în piept și-ți lua fără vorbă multă, ceasul, banii, verighetele din degete și ori-ce bijuterii. Maiorul Dervescu, care în convoiu fiind a făcut doar un gest, atunci când un soldat bulgar s'a repezit să-i ia ceasul, a fost omorât pe loc de baionetă și lăsat în drum 3 zile neîngropat. Un ofițer bulgar îmi spuie că nu s'ar fi așteptat să se găsească

atâția bani la ofițerii noștri și că dacă ai căuta la orice ofițer bulgar n'ai găsi decât 2—3 lei, iar la soldații lor 20—30 de bani.

A doua seară, după intrarea mea în spital, pe la orele 11 noaptea, au intrat în camera în care mă găseam, 3 soldați bulgari cu un gradat cu sabiile scoase și amenințându-mă mi-a furat totul: ceas, bani, jambiere, binoclu; nu mi-a lăsat decât ghețele care erau sub pat, și asta spre norocul meu, căci a-și fi plecat din spital și desculț, după cum am plecat desbrăcat. Singura mea haină, timp de doi ani, până la reînotarcea în țară, mi-a fost vestonul luat dela un soldat mort în spital.

Spitalul era condus de maiorul medic Frank din reg. 79 inf., loc. medic Enescu, care a murit în Bulgaria combătând tifosul exantematic și locotentul medic Porubsky.

Toți ofițerii și soldații români și bulgari cari au fost în spital, au fost îngrijiți cu un devotament rar de medicii noștri și de întregul serviciu sanitar.

Timp de 2 săptămâni cât am stat în acest spital, bulgarii nu ne-au dat mâncare decât de două ori. Trăiam numai cu ce își putea cumpăra fie-caré și cu mâncarea pe care ni-o trimetea un locotent bulgar, ofițer de rezervă, avocat în Rusciuk, care

fusese de multeori în România; vorbia perfect românește și avea mult respect pentru români. S'a purtat bine cu noi și ne spuie lucruri interesante. Ne-a spus de spionajul întins pe care l-au făcut la noi, grație căruia a cunoscut toate lucrările la Turtucaia până în amănunțimile cele mai mici. Ne spuie apoi că suntem apoi un popor cu o fire prea încrezătoare. Impreună cu acest locotent, mai venia la spital și un cadet bulgar (elev în școala militară). Acesta a rugat pe dl Maior Bălăceanu să-i împrumute cizmele pentru câteva oare. Cizmele de luat le-a luat dar de adus înapoi nu le-a mai adus. Dl maior Bălăceanu a plecat din spital în opinci.

În acest timp spitalele din Turtucaia se evacua. După două săptămâni, ne-a venit și nouă rândul. O serie de ofițeri am fost trimiși în câteva căruțe, rămânând încă în spital cei mai greu răniți, cei cu fracturi.

Noi am fost trimiși spitalului din Razgrad.

După două zile am ajuns în Razgrad, unde ne-a impresionat plăcut că Crucea Roșie germană ne-a oferit câte un ceai. Eram neobșnuiți cu asemenea delicatețe și faptul ne-a impresionat. Pe drum, dela gară până în oraș — vreo 5 kilometri — ne

face încât mai multe locuri, căci atunci sătenii vor putea se pute unul fiecare stăpânire pe partea de pământ ce li se cuvine, fără nici o întârziere. Ei ar putea, încă în toamna asta, se ajungă stăpâni pe moșioara lor și s'o lucreze. La rândul ei, comisiunea va măsura numai decât averea fiecăruia și o va pune în cărțile funduare fără nici o amânare.

Dacă nu s'ar putea înțelege sătenii ei între ei, nicicum, comisiunea locală îi va lega pe toți în tovărășii, rămânând ca ei să muncească moșia întregă și toți împreună se tragă foloasele ei.

Despre toate cele ce se vor petre ce

între proprietari și săteni, fie că se înțeleg, fie că nu, comisiunea locală va lua protocol și îl va trimite la Comisiunea județană. Aceasta, la rândul ei va cumpăni toate, în înțelesul țintelor legii, și va aduce hotărâri. Dacă proprietarii și sătenii n'ar fi mulțumiți nici cu aceste hotărâri, ei pot să facă apel, în privința pământului de împărțit la Consiliul superior din Cluj, iar în privința prețului de cumpărare la Curtea de apel, care se găsește tot la Cluj.

Toate aceste instanțe vor avea, bine înțeles, în vedere, înainte de toate binele sătenilor, căci doar spre binele lor a fost alcătuită legea.

Demisiunea Guvernului din București.

Cuprinsul demisiunii înțâșate M. S. Regelui.

Precum ne-au vestit telegramele mai nouă guvernul prim-ministrului Brătianu și-a dat demisia, adică mulțumita. Pricinile acestei dimisii este fapta că ministrul Brătianu nu poate iscăli contractul pe pace cu Austria, așa precum l-a alcătuit conferința de pace din Paris. Iată ce spune dl Brătianu în hârtia sa de mulțumită:

Sire,

După biruința aliaților Maiestatea Voastră a binevoit a mă însărcina cu alcătuirea Ministerului și a mă numi prim împuternicit al României la Conferința de pace.

Am primit în invoială cu colegii mei această înaltă și grea chemare, rugând pe Maiestatea Voastră să binevoiască a încuviința ca să n'o îndeplinesc de cât pe temeiul tratatului de alință ce-l iscălisem la 1916.

Consiliul suprem al Marilor puteri, cari a înlocuit Conferința de pace a statelor aliate, n'a ținut seamă de a

cest tratat și a hotărât să supună României condițiuni, pe care ea nu le poate primi de oare-ce sunt nepotrivite cu demnitatea, neatârarea și interesele sale politice și economice.

Aceasta este credința tuturor membrilor guvernului, atât a celor din vechiul regat cât și a celor ce înfățișează toate ținuturile unite.

Tratatul nostru de alianță fiind astfel nesocotit, am onoare a ruga pe Maiestatea Voastră să bine voiască a primi demisiunea ministerului.

Sunt cu cel mai profund respect
Sire,

al Maiestatei Voastre prea plecat
și supus servitor
Ion I. C. Brătianu

Președintele Consiliului de miniștri
București, 12 Septembrie 1919.

Demisiunea a fost primită. M. S. Regele va însărcina pe un alt bărbat politic cu alcătuirea unui nou guvern.

Dacă neamțul ieșea biruitor...

La Paris, Victor Giraud a publicat o istorie a războiului lumii. De acolo putem vedea limpede condițiile de pace pe care Germania le'ar fi impus Franței dacă războiul le'ar fi fost norocos. Condițiile au fost statore de contele Bernsdorf la Washington, numindu-i cele zece porunci germane. Iată ce-ar fi cerut dela francezi:

1. Toate coloniile franceze, fără abatere, dimpreună cu Marocul, Algeria și Tunisia.

2. Toată țara cuprinsă dela Saint-Valéry în linie dreaptă până la Lyon, adică mai mult de un sfert din Franța, cu mai mult de 15 milioane locuitori.

3. O despăgubire de 10 miliarde.

4. Un contract de comerț îngăduind mărfurilor nemțești să intre în Franța fără a plăti nici o taxă pe timp de 25 ani.

5. Făgăduința încetării din Franța a recrutării pe un răstimp de 25 ani.

6. Dărâmarea tuturor întăriturilor franceze.

7. Predarea de către Franța a 3 milioane de puști, 3000 de tunuri și 40,000 de cai.

8. Părăsirea de către Franța a Rusiei și Angliei.

9. Tratat de alianță pe 25 ani cu Germania.

Aceasta ar fi însemnat nici mai mult nici mai puțin de cât sugrumarea biete Franței și robirea lumii întregi. Mulțumită însă vitejiei fără de păreche a soldatului francez și biruințelor sale, lumea întregă a putut dobândi libertatea!

Aviz!

Rugăm pe toți abonații restanțieri să ne trimită fără amânare abonamentul, ca să nu fim siliți să le oprim foaia.

faceam fel de fel de iluzii, sperând că ni se rezervă de aci în colo o viață mai ușoară.

Deziluzia a venit însă curând, căci ajunși în oraș suntem opriți în fața comandamentului bulgar.

Primul ofițer care se dă jos din căruță și care se sprijina într'un baston, un soldat i-l ia cu deasila, lăsându-l pe bietul om să se târască până la spital fără acest sprijin, cum o ști. Însăși garda care ne-a condus apoi la spital, în mijlocul orașului, ne-a jefuit ca în codru. Lt.-lui Crăciunescu din Reg. 76 inf. i-se ia o mantă ofițerească nouă; locot. Vretos din Reg. 3 art. grea, s.-lt., Boambă din Reg. 76 inf.; s.-lt. Georgescu Ion Reg. 76 inf., s.-lt. Hogaș Reg. 36 inf. sunt pe rând desbrăcați de mantă.

În ziua de 11 Septembrie 1916 am ieșit din spitalul din Razgrad împreună cu alți ofițeri. Suntem duși la comandament și ni se indică ca loc de destinație: Șumla. La orele 12 ziua am fost la gara Razgrad, gata de plecare. Nu s'au găsit locuri în tren, pentru patru prizonieri ofițeri români, decât la ora 2 noaptea. Tot acest timp l'am petrecut în dosul gărei pe o grămadă de pietre, căci santinela n'a vrut să ne lase nici în restarant nici pe peron.

Trecând pe lângă niște ofițeri aviatori germani, s'au oprit și au vorbit foarte prietenește cu noi, în limba franceză. Ne spuneau că nu le venia a crede ochilor că noi suntem ofițeri. Și ei însăși erau foarte nemulțumiți că au fost aduși în Bulgaria.

Am cerut voie șefului gărei, să ne lase în sala de așteptare, căci era o noapte de toamnă grozav de rece și sufla un vânt dinspre munți, de-ți îngheța respirația și mai ales că eram goi de tot. Șeful de gară ne-a răspuns că sala de așteptare e pentru oameni, dar ofițerii români nu sunt oameni, deci să șeadă afară!

Ne-am resemnat. Era singurul lucru ce puteam face!

A doua zi am sosit în Șumla. Atât în gară cât și în oraș, am fost înjurați și huiduiți. Până și doctorii lor — oameni prețioși culți — ne apostrofau făcându-ne: mămăligari.

Aci am cerut îmbrăcăminte și bani. Înutil să vă spun că nu ni s'a dat nimic. Am fost duși într'un așa zis hotel și băgați într'o cameră în care mai erau s.-lt. Cornea Florea din Reg. 3 Olt și s.-lt. Fedeleș din Reg. 53 inf. prof. universitar la Iași, care fusese adus dela Cernavoda până la Razgrad pe jos, 200 de kilometri în șeșe

zile și mânat dela spate de un călăreț. Afară de acești doi și noi patru ofițeri cari erau în aceea cameră, au fost aduși s.-lt. Enescu din Reg. 3 Olt, rănit și și s.-lt. Alex. Parpală.

Ne făcusem cu toții opt și n'aveam decât două paturi. Patru dormiau în paturi iar patru pe jos.

Dela Șumla, am fost trimiși la Orhata. Am mers cu trenul până la stația Mezdra, unde am dormit o noapte, iar a doua zi am plecat pe jos la Orhata. Peste noapte am dormit la arestul din Mezdra unii pe paturi de scânduri alții pe jos.

A doua zi a venit polițaiul cu gazeta umoristică „Papagalul balcanic“ în care era o ilustrație care reprezenta pe România ca o femeie căzută într'o groapă, pe care și-o săpase ea singură, iar pe marginea gropii erau toate puterile centrale reprezentate: Bulgaria printr'un leu, Austria printr'un vultur și așa mai încolo. Polițaiul ne întinde radios ilustrația și ne întreabă ce zicem? Ce să zicem, răspunde unul din noi, eu văd că aici numai România e om iar toți ceilalți sunt, animale! Bulgarii a strâns gazeta și s'a făcut că are treabă.

Dela Mezdra la Orhania sunt 40 de kilometri, pe care i-am făcut pe jos într'o

Situația politică mai nouă.

Austria a iscălit tratatul de pace — România n'a iscălit. — Ce zic gazetele franțuzești despre împotrivirea României? — Ce porunci a adus României d. de Clerck. — Soarta fost-împăratului Carol.

Austria a iscălit tratatul de pace.

— Cuvântul lui Clemenceau —

Cancelarul Renner a iscălit tratatul de pace. Ședința a fost prezidată de Clemenceau. D-sa a ținut următoarea cuvântare, îndreptându-se către cancelar:

Sfatuirile s'au încheiat și am ajuns la o înțelegere cu privire la condițiile tratatului între puterile aliate și asociate și Austria. Aceste hotărâri se cuprind în documentul de față.

Documentul vă este cunoscut d-voastră și vă rog deci, în numele puterilor aliate și asociate, de-a pași la iscălire.

Cel dintâi a iscălit tratatul, cancelarul Renner; apoi delegația americană, engleză, franceză, italiană, japoneză și la sfârșit delegațiile micilor state.

Nu s'a luat notă oficială de lipsa delegației române și iugoslave, care n'au subscris contractul.

Renner a părăsit Parisul Miercuri seara. Înainte de a pleca, a trimis o scrisoare de mulțumire primarului din St. Germain.

România n'a iscălit.

România a făcut și cel din urmă pas care se mai putea face, încercând se iscălească tratatul, de pace, afară de părțile acelea care privesc popoarele mai mici și libertatea comerțului pentru Antantă. Consiliul suprem însă n'a primit iscălire cu rezerve, așa că Miercuri când s'a subscris tratatul de pace cu Austria, România nu a luat parte la semnare.

Ce zic gazetele franțuzești despre împotrivirea României?

Gazeta „Petit Journal“ crede, că delegația română va înainta Consiliului suprem o notă, în care guvernul român va arăta pricinile pentru cari nu poate să se învoiască la semnarea contractului cu Austria. Împotrivirea guvernului român este pricinuită de condițiile tratatului cu privire la popoarele mai mici din România și la dreptul României de a încheia liberă tratate de comerț. Intreaga gazetărie franceză recunoaște, că România are drept de a nu iscăli, numai cât prin ne semnare riscă pe de altă parte de a supăra pe Aliați.

Ce porunci a adus României d. de Clerck.

Gazeta „Le Temps“ vestește după o telegramă din Geneva, că d. Clerck, însărcinatul Consiliului Suprem în România, a fost împuternicit să ceară guvernului român un răspuns întreg la următoarele patru întrebări:

1. Antanta pretinde ca România să-și retragă trupele din Ungaria până la hotarele ce i s'au recunoscut de către Antantă.

2. Incetarea momentană a tuturor recvirărilor.

3. Intregul material recvirat de România se fie predat fără întârziere comisiunii de reparațiuni și interalitate. (Sfârșitul poruncii lipsește).

Soarta fost împăratului Carol.

Berna, 8 Sept.

Fostul împărat Carol are de gând de a părăsi este câteva luni Elveția și a se stabili în unul din castelele soției sale din Italia. Nereușta încercărilor arhiducelui Iosif, de a reface monarhia habsburgică în Ungaria, a luat fostului împărat cea din urmă rază de nădejde la reîntoarcerea vremurilor vechi, de aceea dorește să se retragă, jertfindu-și viața numai soției și copiilor săi.

Cum stăm cu alegerile de deputați?

Comisia centrală pentru alcătuirea listei deputaților, întrunită Lunia trecută în Sibiu, a lucrat până Joi, sta'orind candidaturile aproape pentru toate cercurile, atât la Cameră cât și la Senat. Din câteva județe n'au sosit propunerile comitetelor electorale locale, așa că pentru candidările de acolo, comisia centrală nu s'au putut rosti.

Ungurii din secuime vor să ia parte la alegeri. Dintr'un județ săcuiesc au sosit știri îmbucurătoare, după cari ungurii de aici au de gând să-și pună candidații lor pentru toate cercurile de deputați și senatori. Ar fi întâiul pas de întoarcere spre adevărata stare a lucrurilor din partea concetățenilor noștri maghiari, și un semn de felul cum privesc România-mare ungurii Ardealului, în deosebire cei aduși aici de vechea putere de stat ungurească.

În comisia centrală electorală s'a luat hotărârea, ca alegerile la noi să nu mai fie amânate, chiar și în cazul când dincolo de Carpați s'ar mai amâna. Se știe că în unele gazete din vechiul Regat, s'a stăruit pentru amânarea alegerilor, din pricină că a lipsit timpul trebuincios și libertățile constituționale pentru pregătirea lor.

Dacă nu se vor amesteca piedeci neprevăzute, alegerile la noi se vor face deci, la termenul satorit prin ultimul decret regal, adică în zilele de 5, 6, 7 Octomvrie.

Scrisori dela prizonierii din Siberia.

Domnul Victor Branște, întorcându se din Siberia, precum am mai scris, a putut aduce cu mare greutate unele scrisori dela prizonierii români de acolo. Acum vestește prin gazete numele acelor cari pot primi scrisorile dela dânsul, scriindu-le adresa mai de aproape. Toți aceia deci cari voiesc să li să trimită scrisorile acasă, sunt rugați pe aceas'a cale să facă cunoscută adresa lor mai de aproape dlui Victor Branște la Gazeta Transilvaniei în Brașov. Iată numele acelor cari au scrisori la dânsul:

Dela d-l locot. profesor Simion Gocan și dela legionarii Corneliu Gocan, Ioan Gocan și Vasile Pop în Feiurd, jud. Clujului.

zi. La Orhană se mai găseau ofițeri sârbi și un alt grup de 150 ofițeri români. Acest grup a venit cu dl. Colonel Mărășescu.

Din pățaniile acestui grup. În gara Gorni-Orevița am fost ținuti în ploaie o zi și o noapte, iar un civil bulgar cu un gârbaci în mână, striga să șeadă toată lumea jos pe pământul ud. Pe cel ce nu șeada jos îl lovea. Apoi după câteva minute striga să se ridice toată lumea în picioare. Aci a fost bătut crud cu arma Colonelului Mărășescu.

La venirea trenului, i-au suit în vagoane de clasa 3-a și după ce s'au instalat bine, i-au dat jos și pe ofițerii inferiori și pe coloneli și i-au băgat în vagoane de vite, spunând că ofițerii români nu merită să stea în vagoane de persoane.

În drumul dela Mezdra la Orhaia, grupul s'a oprit la un sat și au dormit într'un grajd. Ofițerilor ce fumau, dl. colonel Mărășescu le-a atras atenția să nu mai fumeze căci s'ar putea din neglijență să ia foc paiele și că ăștia ar fi în stare mâine să-i și omoare. — „Nu așteptăm noi până mâine să vă omorâm, ci chiar astăsară“ — răspunde santinela bulgară.

Vă închipuiți dacă în seara aceea ofițerii au mai dormit!

La Orhană am ajuns în ziua de 16 Septemvrie, iar la 28 am plecat. În ziua de 10 Septembrie a nins. Ofițerii sârbi au fost foarte prietinoși cu noi. Erau între ei, cari știau românește. Odată când erau strânși într'o bărcuță de a noastră, am improvizat un cor și am cântat imnul nostru regal: Trăiască Regele! S'au sculat cu toții în picioare, deodată, și s'au descoperit!

Ne-zu promis și ei să ne invite și să ne cânte imnul și arii sârbești; n'am avut însă timpul, căci am plecat spre Kadjali, unde ne așteptau alte năcazuri.

Am făcut cei 40 de km. până la Mezdra pe jos, iar de aci cu trenul până în gara Racowsky.

Fără să vă mai spun, trebuie să ghi-ciți că am călătorit în vagoane de vite, clae peste grămadă și că aceste vagoane au fost închise ermetic, așa că nu mai puteam nici respira. A trebuit ca să se plătească câte 40 lei de vagon santinelilor ca să dea drumul ferestrelor. Așa că în Bulgaria s'a plătit până și aerul.

La Orhană am lăsat 2 ofițeri ruși cari veniseră cu noi dela Șumla. Unul era locotenent și îl chema Anatol Metropolski din Reg. 242 Inf., luptase la Berezina, la Riga, Dvina în Carpați și căpătase un reu-

matism la lacurile Mazuriene; pe celălalt îl cheama Hasan Altânbaev, sublocotenent în Reg. 244 Inf., comanda o companie de mitraliere. Era de origină tătar din Crimeea, înalt, tânăr cu ochii albaștri, frumos, vioi și inteligent, era răsfățatul ofițerilor români. Învățase multe cuvinte românești și odată, entuziasmat, vrând să strige: Trăiască România, a strigat: Bună dimineața România!

După 10 zile au fost trimiși cu toții în lagărul (?) din Kardjalia. Ce era la Kardjalia? De fapt nu era un lagăr, organizat și menajat pentru prizonieri. Ofițerii au fost instalați în câteva case părăsite din acest oraș de provincie fost turcesc, în care moravurile și populația era turcă, unde se mai găseau mulți ovrei și numai administrația era bulgară. Noi am fost instalați într'o veche școală părăsită, compusă din 4 odaie și o sală.

În aceste odăi fără să fi așternut nimic pe jos, dormeam pe scândura goală și ne aduceam din stradă, pietre, cari ne serveau de căpătăiu. La fel, ca și noi au dormit și ofițerii noștri superiori, maiori și coloneli.

Curățenia ni-o făceam singuri. În fiecare zi măturam câte un ofițer camera, iar din tâmp în timp spălam și scândurile pe

Dela plutonierul L. Tofan și soția pentru d-na Banciu, Ocna Sibiului.

Dela caporalul Dumitru Văsi pentru soția sa Finica Văsi, comuna Velt, jud. Târnava mică.

Dela legionarul Alecsandru Mărginean pentru soția sa Ana Mărginean, Sibiu str. Vachsman Nr. 27.

Dela Costică N. Parota pentru Ana Ioan Florica, comuna Cacova, județul Sibiu.

In fine scrisori pentru Sofia Vasica, Iueșt, p. u. Boroșbeș jud. Aradului; Marioara Tereș, Socolia, jud. Solnoc-Dobâca p. u. Gherla; Petru Moldovan, comuna Auris, Sânmiclăuș, posta Ceuciș (Solnoc-Dobâca); Nicolae Piperiu, Cehea, posta Baia de Criș, jud. Hunedoara; Persiev Luba, com. Nicolintu-mare Nr. casei 665, jud. Timișoara; Nastasie Albuș, Steana (Eszény) jud. Solnoc-Dobâca.

Voluntarul Niculae Virca mă roagă să vestesc pe soția sa Fira Virca, (Blăjel jud. Târnava mică, nrul casei 154) că-i sănătos și bine. Cu dânsul se mai află în Irkutsk ca voluntari George Roman, Ioan Rău și cumnatul Ioan Rău. Același lucru sunt rugat să comunic rudeniilor de către voluntarii Florian Adam (Bucerdea Vinovsă, posta Ighiu, jud. Alba-Iulia) și Andreiu Mesentean (Brașov, Curmătură Nr. 40).

Rog pe cei cari cetesc aceste șire și cunosc locuința celor interesați, să le dea de șire.

Adresa tuturor celor de mai sus ca și a ofițerilor voluntari, a căror nume le-am publicat în unul din numerii trecuți ai ziarelor „Gazeta Tr. „, „Renașterea Română“ și „Patria“ este: Irkutsk (Siberia) Comandamentul „Legiunei române a Vânătorilor ardeleni și bucovineni.“

Intrucât sunt informat, scrisorile cari s'ar trimite de aici la Irkutsk, fac drumul peste America și Iaponia până în portul Vladivostok. La cenzură lucrează și locotenentul român Dr. Emil Deciu, care, în cazul când scrisorile trimise ar sosi la Vladivostok, le va trimite cât se poate de repede celor în drept.

Situația în România.

Nici până astăzi situația politică nu s'a putut încă lămurii.

În zilele trecute s'au desfășurat la Paris împotriviciile Austriei pentru de a iscăli contractul de pace statort de către Antantă. Acest contract în să trebuia să-l subscrie și România și Serbia, deoarece ce aceste țări asemenea erau interesate. Cu toată sila pe care le a pus-o Antanta, nici România precum nici Serbia nu și-au dat învoiala, așa încât contractul de pace a fost scris numai de către celelalte state aliate. Pri inacestei împotriviri o cunoaștem bine, sunt condițiile grele la cari trebuia să se învoiască România, pe de-o parte cu privire la drepturile popoarelor mai mici, iar pe de-altă parte la cerințele grele economice și negustorești, cuprinse în contract. Despre acestea am vorbit mai pe larg în numerii trecuți ai gazetei noastre.

Tot din cauza aceasta a trebuit să-și de-a mulțumita și guvernul d-lui I. Brătianu. El a arătat printr'o scrisoare trimisă la Paris că nu-și poate lua răspunderea de a iscăli o pace, care ar fi numai spre paguba țării întregi.

Acum situația este așa că n'avem guvern la București și regele caută un bărbat potrivit pe care să-l încredințeze cu formarea unei noi stăpâniri. Acesta va avea îndatorirea sau să subscrie pacea, așa precum cere antanta, sau să se împotrivescă și pe mai departe. În scopul formării guvernului a plecat la București și d. Iuliu Maniu, pentru sfat. Unele gazete din vechiul regat au scris, că dânsul ar fi chiar persoana cea mai potrivită pentruca să ajungă în fruntea țării, și să ceară dela Antantă respectarea învoielii din 1916 cu prețul căreia a intrat România în războiu. Părerea dlui Maniu este că s'ar putea alcătui un guvern, din care să facă și dânsul parte, dar acestar trebuie compus din împotrivici de ai tuturor partidelor din țară, pentruca astfel uniți în puteri, să se poată aduna în jurul său apoi și ceilalți miniștri, pentruca să se alcătuiască noul guvern.

Pe de altă parte Antanta și-a trimis un împotrivicit al său, pe Clerk, la București, să se pună în legătură cu bărbații politici români pentru de-a le aduce la cunoștință dorințele conferinței de pace.

Cu Bulgarii pacea este asemenea aproape gata, iar condițiile le vor fi aduse la cunoștință pentruca să și facă și ei observările și-apoi să subscrie pacea. Ro-

mânilor le va fi lăsată întreaga Dobrogea chiar și cu partea aceea care au primit-o în anul 1913 (evadilaterul).

În Rusia bolșevismul este dat înapoi și armatele lui Denikin, Petliura și Colceag înaintază către inima Rusiei.

America și refuzul României de a iscăli pacea.

Paris. — Din New York se vestește că o parte a gazetelor americane scriu cu mare supărare asupra faptului că delegații de pace români nu s'au învoit să semneze tratatul cu Austria. Ziarele acestea spun că ar fi în interesul guvernului român să caute a câștiga cât mai mult iubirea și simțimentele prietenilor ale puterilor aliate, fiindcă două întrebări foarte însemnate pentru România n'au fost cercetate încă de comisiunea dela Paris și anume a Basarabiei și a Dobrogei.

Oșteni ai pământului Dacic*

Oșteni ai pământului dacic,
Oșteni ai pământului sfânt,
Vă cere, din nou el vă cere,
Să-l apere al vostru avânt.

Vă cer din morminte străbunii —
Oșteni ai pământului sfânt, —
Pământul strămoșilor voștri,
Să-l apere-al vostu avânt!

Vă cheamă și glasul acelor
Ce jertfă căzură mai ieri,
Să mântuie țarina voastră —
Și zace în morminte-stingheri!

Sub glie dorm somnul cel veșnic
Cei buni, cei mai buni dintre noi,
Dar azi din adâncuri vă cheamă,
Vă cheamă la luptă eroi!

Nu-i pumn de țărănă'n cuprînsul
Pământului dacic, oșteni,
Sfințit să nu fie de veacuri
Cu sânge de-al nostru, oșteni!

De-aceea, morminte străbune,
De-aceea, mormintele noi
A celor mai buni ce-i avurăm,
Vă cheamă la luptă — eroi!

* Pământul dacic este cuprînsul întregii Români-Mari. În vremurile de demult a trăit pe locurile acestea un neam foarte viteaz, zis neamul Dacilor, care împreunându-se cu Romanii au dat naștere poporului românesc.

jos. Apa bine înțeles că o căram tot noi cu ulcioarele dela fântână. Erau măsuri de curățenie și de igienă pe cari noi trebuia să le ținem cu prețul constatării triste că făceai un lucru care nu era de demnitatea unui ofițer. Trecusem însă prin multe, așa că asemenea cazuri de conștiință se puneau rar. Bulgarii nu au noțiunea de prizonier. La ei prizonier e sinonim cu rob.

Luptam cu regimul de desființare al bulgarilor, luptam ca să ne salvăm vieța și una din condițiuni era și curățenia, care trebuia menținută cu ori-ce sacrificii. Pentru acest lucru, în camera noastră făcusem un fel de regulament. Așa articolul I-iu glăsuia: „Nu este rușine să aibă cineva păduchi.“

Articolul II: „Oricine găsește vreunul este obligat să-l omoare“. Acest articol se impusese în regulament pentru motivul că băieții se jenuu la început să spună că au păduchi și adesea se fereau ca să-i omoare ca să nu-i observe ceilalți.

Încăperea fiind neîndestulitoare, ofițerii dormiau și în sala care era așezată pe o pivniță. Aceștia au fost cei mai nenorociți, căci suferiau de frig și în afară de asta, toată noaptea treceau băieții peste ei.

Desele noastre reclamații au rămas

fără nici un rezultat, ba încă bulgarilor li se părea curios că noi ceream mai mult decât ne dădeau ei. Când am cerut să ne ducă la baie, locotenentul bulgar ne-a spus că el e de trei ani în războiu și n'a făcut baie decât de 2 ori!

Imi aduc aminte de vorbele unui prizonier negru francez care spunea la adresa bulgarilor: „et dire que nous sommes des barbares!“ (și-apoi zi-că noi suntem barbari!)

Edificantă e iarăși părerea simplă pe care o aveau bulgarii despre unele lucruri. Așa ne spunea odată un bulgar: „Noi, Domnule, avem tot felul de prizonieri acum, avem până și engliceri (engleji) care mănâncă oameni!“

Numai într'un cap de bulgar poate încăpea ideea că englezii mănâncă oameni de vii.

Masa ni se aducea în 2 tinichele mari, foste odată de gaz și ni se împărția în stradă de starostele nostru, dl căpitan Radian, după ce ne așezam doi câte doi în spate.

În ziua de 17 Octombrie au fugit 7 ofițeri; care au fost prinși, bătuți, băgați la închisoare și aduși din nou înapoi.

La 19 Octombrie, a murit căpitanul de grăniceri Athanasie Nicolescu, căruia

părintele Florescu, i-a făcut o slujbă religioasă însoțită de un cor admirabil făcut din ofițeri. L'am dus apoi la mormânt într'un car cu boi.

În ziua de 3 Noemvrie am plecat din Kârdjali spre Ustovo, drum de 90 de kilometri numai pe jos prin munți. Am ajuns în ziua de 7 Noemvrie. Primul popas în acest drum l'am făcut în satul Seremetli, după o zi de marș în care ne-a plouat în continuu. Seara am ajuns complectamente uzi. Bine înțeles, cum nu aveam nici rufe, nici haine de schimb, a trebuit cu ori-ce preț să facem un foc cât de mic, la care să ne uscăm ca să nu răcim. Casa în care ne băgase sentinela era o casă care avea la parter grajd, iar sus niște odăi fără gaamuri și fără tavan. Sublocotenentul Oreste Dumitrescu a dat afară boul care era în grajd și s'a culcat în locul lui.

Noi am astupat ferestele cum am putut, iar sublocotenentul Stoicescu Ștefan s'a suit în pod și a dat jos o grindă, cu care am făcut focul. Împrejurări ca astea mi-a fost dat să văd că spiritul practic al românului e inepuizabil și că românul nu pierde la nevoie.

La acest foc ne-am uscat hainele și rufele. Ne-am culcat pe jos, pe pământ căci

O pildă vrednică de urmat.

La propunerea Prot. B. Podobă din Teaca de a se reda poporului român înfățișarea și caracterul național și a se îndruma pe calea economică și practică, putem răspunde că aceasta se poate face prin deșteptarea simțului și a mândriei naționale cum și prin întrunirea și consfătuirea în câte o „Casă națională” înființată în fie-care comună.

„Casa națională” va fi compusă dintr'un pavilion de joc sau dintr'o sală mare de întrunire și petrecere, de reprezentații teatrale, muzicale, cinematografice ect.; alături de sala mare sau de pavilion vor fi așezate sale de restaurare cu mese și scaune pentru prânzuri la nunți și oșpețe. „Casa națională” va avea alături o culină și o brutărie comună, pentru ca la toate petrecerile să se poată face pâinea și găti bucatele în casa națională de către femeile și fetele acelei comune. Pe lângă acestea încăperi, pentru folosul publicului, se vor face încăperi de administrație și de sfătuire pentru comitet, de locuit pentru îngrijitori și chiar de șezătoare pentru femei, unde să învețe și să lucreze în sările lungi de iarnă tot felul de cusături, țesături, împletituri și împodobiri naționale.

Construcția „Casei naționale” se poate face ușor prin ori care bancă sau cassă de păstrare din localitate sau apropiere, după ce locuitorii comunei se îndatorează printr'un contract făcut cu toții împreună că vor replăti capitalul și procentele convenite în rate anuale din venitele casei naționale.

Dacă socotim că avem anual cam 50 dumineci și 30 sărbători apoi 20 cununii

camera nu avea scânduri și ne-a învălit cu o pătură a unui camarad. Ne-am înghesuit cât am putut mai mult unul la altul, ca să ne ținem de cald și să încăpem cât mai mulți. Focul se stinsese și începuse să sufle un vânt de credeam că o să dărâme casa. Târziu, când toți așipiseră, se strecoară lângă mine un camarad, sublocotenentul Mateescu, și tremurând de frig mă roagă să-i fac un loc cât de mic lângă mine, ca să-și încălzească măcar spatele, iar la piept se acopere cu mâinile. Cu toată mizeria în care eram și eu, vorbele astea m'au mișcat adânc!

În Satul Suiucuk, am dormit într'un han părăsit, în odăi ale căror pardosele rupte te lăsau să vezi în pivniță. Unii băieți din cauza întunerecului au căzut de sus în pivniță. Din lipsa de locuri au dormit băieții și în această pivniță.

Așa a mers prin munți, prin prăpăstii și râpe. Într'o noapte am dormit la o geamie turcească și mulți din cei ce nu avuseserăm loc înăuntru am fost nevoiți să stăm afară. În curtea geamiei era un cimitir turcesc. Chiar pe prispa geamiei am făcut un foc cu lemnele ce protejau pietrele funerare din cimitir și ca să nu simțim frigul și oboseala, am cântat toată noaptea cântări patriotice. S'a cântat Trăiască Regele, Deșteaptă-te Române. La Arme! și altele. Santilele habar nu aveau ce cântăm noi.

Mulți din ofițerii noștri ce dormiau înăuntru nu știau ce să creadă de acest cor admirabil, li se părea că visează, îl auziau bine și totuși nu le venia să creadă.

(Ve urma.)

(nunți) și alte 20 întruniri și oșpețe sau reprezentații, înfăptuind din acestea 120 de întruniri numai câte un câștig de 50 cor., am avea anual un venit de 6000 cor. cu care se poate ușor plăti un capital de 30,000 cor. afară de cheltuieli.

În „Casa națională” va avea atunci intrarea numai cei cari vor fi îmbrăcați în port românesc, apoi acolo se va petrece, vorbi, cânta și juca numai românește, acolo se va învăța și sfătui poporul în lucruri politice și economice, acolo va fi adunată și o bibliotecă românească și se vor afla toate jurnalele sau foile românești, pentru poporul român.

Sibiu 10 Sept. 1919.

I. Pamfilie
arhit. consistorial.

Economie.

Sub numirea de „boală primejdioasă între vitele cornute” gazeta „Unirea Poporului” din Blaj serie un folositor articol cu privire la una din bolile cele mai primejdioase de vite, ce s'a ivit în țara noastră. Pentru informarea cetitorilor reproducem și noi unele părți din acest articol așa precum urmează:

În comuna Bod din județul Brașovului s'a răspândit o boală foarte primejdioasă, între vitele cornute, numită în limba doctorilor „pleuropneumonia”, adică boala de plumăni, care se lățește ca fulgerul și omoară aproape toate vitele.

Doctorul de vite din județul Brașovului spune, că boala aceasta nu s'a mai ivit la noi din anul 1887, și este o aprindere a peltei plămânilor foarte molipsitoare, care omoară 40-60 la sută din vitele cornute. Ea e pricinuită de un bacil, care nu se poate vede decât sub sticlă măritoare, care mărește de două mii de ori, și atunci acest bacil se vede ca un punctuleț luminos. Se răspândește prin atingere, prin aier ori prin insecte, cari îl poartă pe ele. Boala se ivește încet — de cele mai multe ori la patru săptămâni după molipseală — la început e mai puțin bătaoară la ochi și nu se poate cunoaște decât prin frământările, cari cuprind pe vitele cornute, îndată ce sunt atinse de această boală. Dacă le trec ferbințelile, atunci vitele se tămăduiesc, dar și vitele aceste tămăduite pot să răspândească molima. La vitele, cari nu se vindecă în câteva săptămâni, vedem fierbințeli mari, nu au poftă de mâncare, sunt lăngezite, tușesc scurt, întrerupt, având dureri mari, răsuflă iute, dar greu, le tremură nările, și câte odată gem. Vitele aceste nu se mai pot mântui. Dar fiindcă carnea li-se poate mânca fără nici o primejdie se poate tăia.

Cel mai sigur mijloc de a scăpa de această boală primejdioasă este numai tăierea tuturor vitelor din comună. Asta o poruncesc și legile. Iară, pentruca oamenii să nu simțească paguba, statul le plătește toate vitele.

Poate, că aceasta se va întâmpla și în Bod. Deocamdată s'au adunat la Bod cei mai învățați doctori de vite din întreagă țară și lucrează din răzputeri pentruca să mântuiască vitele Bodivilor. Aceștia spun că ar fi tare fericiți, dacă am scăpa numai cu Bodul, se tem însă nu cutiva să treacă în țara întreagă, că atunci în câteva săptămâni ne pier toate vitele, de ca să ne ferescă Dumnezeu.

Boala asta a fost adusă de vitele Germanilor, revirate de prin Asia mică, pe cari apoi li le-a luat Sfatul național românesc pe vremea revoluției, când Germanii treceau către casă.

Impotriva celorce răspândesc știri.

Extras din Ordonanța Nr. 21 și 25.

1. Vor fi considerați ca vrednici de pedeapsă:

a) acei cari, fără rea credință, prin locuri publice, gări, trenuri, pe străzi etc. vor comunica, răspândi ori tâlmăci în orice chip știri, fie adevărate, fie din gând, sau păreri cu privire la operațiunile de războiu, situația și aflarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această faptă se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a se spiona, sau trada, să aplică pedepsele provăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

RĂVAȘUL SĂPTĂMÂNII

Sibiu 21 Septembrie 1919.

Știre personală. În săptămâna trecută P. S. S. episcopul Aradului Ioan I. Papp a sfințit intru diacon și preot pe profesorul seminarului teologie din Sibiu Dr. N. Bălan, care este totdeodată și unul dintre întemeietorii acestei gazete. Pentru munca sa ca profesor și pentru zelul său de a fi răspândit cu folos evanghelia Mântuitorului între credincioșii bisericii noastre, episcopul Papp l-a distins cu brâu roșu.

Rugăminte Domnilor studenți, preoți, învățători, dascăli, primari și notari dela țară, în interesul binelui obștesc, ca „Gazeta Poporului” să fie cât mai folositoare sâtenilor, vă rugăm să ne trimeteți articole scurte, în ce privește viața plugarilor, ca: gospodărie, agricultură, creșterea vitelor, sfaturi bune, poezii populare, strigături la horă, datini vechi, toate din Transilvania și Bănat, precum și ghicitori, petreceri țărănești, în sfârșit tot ce se leagă de viața dela sate.

Scrisoarea să fie citeață și lucrările să nu se întindă prea tare, ca să-i obosim pe cetitori.

1-5

Scrisoarea de pe mormântul unui mare Român. Este vrednic de știut ce a dorit marele învățat român Hașdeu, care a fost unul din oamenii cei mai de seamă ai neamului nostru, să i se scrie pe mormânt. Până astăzi însă dorința sa nu i s'a putut împlini, deoarece acela pe care l-a încredințat cu ducerea la îndeplinire a acestui lucru, a trecut deopotrivă la cele vecinice. Astăzi însă a ieșit la iveală dorința lui Hașdeu și să nădăjduim că în curând ea va fi împlinită în semnul respectului ce trebuie să-l arătăm acelu învățat al neamului românesc. Iată inscripția:

Bogdan Petricelcu Hașdeu
fiul lui Alexandru, nepotul lui Tadeu, tatăl lui. Ca fie-sa, ca tată seu, ca bunici-seu credea cu tărie: în solis omenirei, în dreptatea lui Dumnezeu, în nemurirea sufletului.

A muncit

A suferit

A iubit.

Trecut prin încercare și călit prin ispită.
Se ridică zimbînd de unde coborîse plângând la ai sei.
Nu-l uitați aici, căci el nu vă uită acolo!

Ce-au pățit Români din Pesta sub bolșevici. După ce au pus mâna pe Pesta bolșevici, în armata roșie s'a pripăsit și un jidan din România dezertor cu numele Kogan. Acesta se întorșese din Germania, deodată cu izbucnirea revoluției în Ungaria. Era lipsit de toate mijloacele. În Pesta a fost ajutorat de tinerii studenți români, cinând și dormind la ei, pe rând. Izbucnind comunismul a intrat în armata roșie, punându-și pe haină cu o pantalică cu inscripția: Armata internațională română. Avea la îndemână un automobil, cu care oprea și aresta familii și studenți români, pe cari îi cunoștea pentru că-i ajutorase și nu l-au lăsat să piară de foame.

Profesorul universitar Alexics care de atâtea ori și-a schimbat părul, ținea școală bolșevistă în edificiul societății studenților români numită „Petru Maior”. La aceste conferințe. — putem spune cu mândrie — n'a luat parte nici un student universitar român.

Profesori francezi în Ardeal. Consiliul dirigent a rugat pe guvernul francez să trimită în Ardeal un număr de 150 profesori de limba franceză care să predea acest studiu în școlile secundare din Ardeal.

O ordonanță cu privire la petreceri și adunări. Conform ordinului Comand. Zonei de supraveghere No. 4221 din 10/9 a. c. ori-ce persoană, societate sau artiști care doresc a ține o petrecere, întrunire sau spectacol sunt obligați ca cererile se le adreseze cu 15 zile, înainte de avea loc aceasta întruniri etc. la Comandantul Garnizoanei arătându-i-se

1. Cine provoacă întrunirea etc.
2. Scopul.
3. Local.
4. Numărul persoanelor care vor participa (aproximativ.)
5. Un program dacă are loc un concert, serbare sau întrunire etc.

Comandantul Pieței Sibiu.

Un prinț scăpat din închisoare. Arhiducele Wilhelm de Habsburg, care fusese arestat până acum de către autoritățile militare în Bucovina, fiindcă a cuvântat împotriva stăpânirii române, a fost eliberat și a plecat prin Viena către Elveția. Arhiducele a declarat că în prinsoarea română a fost totdeauna foarte bine ținut.

Ce-au răpit nemții din România? Pentru-ca să știe tot omul cum a fost jefuită România de către germani, publicăm cele următoare:

Inamicul a luat, a recvirat sau a scos afară din țară în timpul ocupațiunii celor trei sferturi ale teritoriului român:

- Mai mult de 291,000 vagoane de 10 tone de grâu;
- Mai mult de 163,000 vagoane de 10 tone de porumb;
- Mai mult de 77,000 vagoane de 10 tone de orz și ovăș;
- Mai mult de 19,000 vagoane de 10 tone legume uscate;
- Mai mult de 86,000 vagoane de 10 tone nutreț;
- Mai mult de 8500 vagoane de 10 tone de grăunțe oleaginoase;
- Mai mult de 3 milioane de hectolitri de vin;
- Mai mult de 55,000 hectolitri de rachiu;
- Mai mult de 600 mii de cai;
- Mai mult de un milion de vaci și de boi;
- Mai mult de 4.400,000 de oi;
- Mai mult de 400 mii de viței;
- Mai mult de 2 milioane de miei;
- Mai mult de 1 milion de porci;

Dușmanul a mai luat și a exportat cantități mari de petrol, de benzină, de uleiuri minerale, etc. A dărâmat toate fabricile, arsenalul statului, pirotechnia, etc., nimicind astfel toate industriile țării. Cea mai

mare parte din mașini, în bună stare au fost trimise în Germania, în Austro-Ungaria, în Bulgaria și în Turcia. Mai mult de 1 milion de tone de instrumente agricole s'au luat; mai mult de 5 milioane de chilogramme de lână au fost exportate.

Pentru aceasta ar fi bine ca neamțul să tacă și să sufere. Trebuie să se știe însă că nici ungurii n'au rămas mai pre jos. Au dus și ei ce au putut, dar ca omul mai nevoie, s'au lipit mai puține de mâinile lor. Acum să plătească până o să-i usture pielea.

Lipsă de învățători în Cluc. Celim prin gazete o veste din județul Ciuc (Săcuime) în care sunt descrise stările învățământului de acolo, stări cu adevărat triste, pricinuite de lipsa învățătorilor. În numitul județ 127 învățători unguri dela școlile primare de stat nu s'au învoit să depună jurământul de credință către statul român, lăsând astfel libere un număr frumos de școli. Trimițătorul acestei vești face apel, la care ne alipim și noi din tot sufletul, chemând pe dascălii Români însuflețiți pentru biruința limbii românești, să ia în primire posturile vacante din Secuime.

Sfaturi gospodărești. În luna aceasta se seceră ovășul și hrișca. Se culeg fasolele, mazărea, bobul, linte. Ele nu trebuie lăsate să fie trecute cu scopul c'apoi se desghioacă. Se culeg castraveții, pătlăgelele și ardei și se pun le murat, iar din cei mai copți se scot semințele și se pun la soare. Pomii se culeg de roadă. Din prune se face magiun (povidlă) sau se usucă pe losnițe (uscătoare). Se scoate din pământ usturoiul și ceapa. Dacă se întârzie cu scosul, apoi încep a crește din nou.

Merele și perele se culeg de pe copac cu mâna, să nu se lovească, și se pun la păstrat pe iarnă. Mult face, când ai în casă fructe pe iarnă. Bine-ar fi ca săteni să nu se lase fără fructe, căci sunt tare sănătoase.

Se cosește trifoiul a doua oară. Se întoarnă arătura pentru grâu și săcară, și se seamănă. Cu cât se samănă mai de vreme, cu atât va prinde rădăcină mai bine, și nu va avea nevoie de ger pe iarnă. La stupi se îngustează urdinișul ca să nu-i prade viespele. — Se pregătește buțile pentru vin, căci s'apropie culesul viilor.

Prețul bucatelor în București, a fost fixat de administrația țării astfel: grâu 200 cor. pe 100 Kg; secară 180, orzul 160, ovășul 160, fânul 50 paie de grâu și săcară 24, paie de orz și ovăș 30 cor. pe 100 Kg.

Făina albă este cu 8 cor. kg.; făina calitatea 2-a 1 cor. 60 fil. kg; țărăța 1 cor. kg. prețurile sunt loco, moară.

În destul sunt de scumpe chiar și în Bucovina, unde nu prea este pământ mult pentru bucate.

Un poet ungar proroc. Fiecare neam își are prorocul lui, unii de bine alții de rău. În privința aceasta ungurii nu se pot plânge. Astfel au avut ei pe unul, numit Vörösmarty, care înainte de aceasta cu mai bine de-a jumătate de veac, a prevăzut ce li se va întâmpla astăzi ungurilor și a scris o poezie, în care le deplângea soarta lor cea tristă. Iată ce-a spus Vörösmarty că-i așteaptă pe unguri:

„Sau va veni, de-așa e scris,
„Atotputernica moarte,
„Și în sicriu va zace întins
„Uu neam bătut de soarte.

„Popoarele s'or aduna
„În jurul groapei sale
„Și va pica din ochii lor
„O lacrimă de jale“.

După „Szozat-ul lui Vörösmarty Așa s'a și întâmplat. Ungaria în mormânt și din ochii fiilor ei și a fiilor lui luda picură lacrimi de jale.

Jandarmii din Pesta — în Ardeal. De câteva zile Brașovul și împrejurimile sunt înecate de foștii jandarmi unguri, veniți de prin Budapesta. Ceea ce este mai rău, e că unii dintre acești foști jandarmi, au permise de dus și întors la Budapesta, pe când Românilor le este interzis de-a face acest drum.

Ne pare vrednic de luat în seamă faptul acesta. Nu cred cei în drept că pot unelți și face propagandă bolșevistă acești cunosători ai vieții bolșeviste?

Vestminte de frunze. Gazeta franțuzească Le Temps scrie că lipsa de vestminte, în anumite regiuni pustite ale României, este atât de mare, încât țărăncile sunt silite să-și alcătuiască o îmbrăcăminte din frunze. Maiorul Twose dela Crucea roșie americană, în România, a văzut lucrul acesta în cursul unei inspecții la micile sate de pe țărmul Mării Negre. În multe sate, scrie el, femeile pregătesc pentru copii lor haine din fire de trestie. Am văzut mici fetițe, care aveau rochițele în întregime făcute din frunze groase, cusute cu fire de trestie.

Vorbe înțelepte și proverbe românești.

Culese de M. Mihăileanu.

1. Nu sta departe ca să nu fii uitat: nici te vâra ca să fii pe brânci dat.
2. Omul cu rușine pierde; nimeni nu-i dă pân'nu cere. Toate's cu timp și soroc, — și rușinea la al ei loc.
3. A mânca nu e rușine, când mănânci cum se cuvine. Omul la masă când șade, să mănânce cum se cade. Iar nu cum se zice: și-a plecat gura și nasul, ca și când să'nbuce vasul.
4. Pe măgar cât să-l împodobești, armăsar tot nu poți să-l numești.
5. Dacă a fost mojie întâi, e și pân'la căpătâi. Sălcia, cât te căznești, pom nu poți s'o altoești. Cioarei, cât să'i cânti măcar, ea tot îți va zice gar.
6. În cuișul zmeritului locuște dracul.
7. Cumpăna, nepoate, e bună la toate. Cheltuește române, — și vezi ce îți mai rămâne,
8. Și moșului îi plac toate, dar să le roază nu poate,
9. Apa limpede până nu vei avea, — cea turbure n'o leoadă.
10. Ruda omului e punga cu bani și sacu cu mălai.

Vămile.

Consiliul dirigent nu poate da permisiuni de import și export.

Resortul finanțelor aduce la cunoștința publicului și mai cu seamă firmelor comerciale și industriale, că administrația vămile din teritoriile unite cu România prin decretul-lege din 11 Decembrie 1918' este lăsată guvernului din București. În baza acestui decret-lege și pe linia de demarcație de vest, nord-vest și sud-vest s'au instalat oficii vamale ale regatului vechi.

Pentru orientare comunicăm mai departe că permise de import și export să elibereze numai prin forurile competente ale ministeriului de comerț din București.

Până la organizarea definitivă și până la instalarea oficiilor de vamă internă, secțiunea 5-a a resortului finanțelor din Consiliul dirigent va sta la dispozițiunea publicului cu informațiunile referitoare necesare.

226 1—1

Ghete

bărbătești, Nr. 44 lucrul de mână solid și-aproape nouă, sunt de vânzare: Să se întrebe la administrația „Gazetei Poporului” strada Orezului 41.

Concurs.

Secția regională din Sibiu a Societății pentru ocrotirea orfanilor din războiu, publică concurs pentru 40 locuri la Școala de Sericicultură Villimescu-Mironeanu din Iași, având în program: cultura vermicilor de mătăsă, a inului și a cânepii țesutul, neveditul, teoria boiturilor (culorilor) din plante, economia casnică, țesutul covoarelor românești, broderia și gospodăria.

Sunt preferite orfanii de războiu, cari vor fi susținute la școală de secția regională; celelalte vor plăti dela 1000—1200 Lei anual.

Cursul ține 5 ani. Școala e cu internat. Se cere etatea 12—17 ani (pentru orfanii 12—15 ani) și absolvirea claselor primare.

Petițiunile să se trimită cât mai în grabă la secția regională Sibiu, str. Friedenfels 16, I. 7., unde se află programul școlii și informațiuni privitor la cele ce trebuie duse la intrarea în școală.

Toate ziarele sunt rugate să reproducă acest concurs. 225 1—3

Consiliul Dirigent Român
Resortul Cultelor și al Instrucțiunii publice.

Nr. 12291—1919 223 1—2

Publicațiune.

Resortul Cultelor aduce la cunoștință studeților români din Transilvania, Bănat și părțile ungurene că pentru anul școlar 1919/20 Consiliul Dirigent a votat următoarele burse:

1. 50 à 3000 franci francezi pentru tineri cari vor să studieze în Franța, Anglia, Belgia, Elveția, Italia și Americă.

2. 100 burse à 1500 franci francezi pentru aceiași:

3. 80 burse la Căminurile studențești de pe lângă universitatea românească din Cluj, burse constatatoare din locuință și întreținere gratuită.

4. 120 burse la Căminurile studențești din Cluj, constatatoare din jumătate costul locuinței și întreținerii.

5. 80 burse la unul din Căminele studențești din București, burse constatatoare din locuință și întreținere gratuită.

6. 120 burse la Căminele din București, constatatoare din jumătate costul locuinței și întreținerii.

Reflectanții la bursele de sub Nr. 3—6 își vor înainta cererile la Resortul cultelor până la 25 Septembrie (cele de sub Nr. 1—2 fiind deja votate) însoțindu-le cu atestat de bacalauriat (maturitate), cu nota generală cel puțin bună, de eventuale documente ale univerzității și de certificat de paupertate.

Seful resortului: Dr. V. Branște.

Doi învățăcei

caut pentru prăvălia mea de tot soiul de mărfuri. Condițiunile: Au să servească 4 ani dela intrare, pe durata cărora eu mă îngrijesc de toată întreprinderea lor: vipt, locuință, îmbrăcăminte. Afară de aceasta pentru tot anul depun pe seama lor câte 1000 cor. la Asociația com. română din Ardeal Bănat, Crișana și Maramurăș, la care sumă totală voi avea drept când își vor începe cariera de comercianți de sine stătători. Petru Bârsan, mare comerciant în Bozoviciu, județul Carașseverin, președintele Asociației comercianților români. 212 3—3

Un băiat

cu școală românească se primește ca elev la tipografia „Carpații” a „Gazetei Poporului”, strada Orezului Nr. 41.

CONCURS

La Resortul Afacerilor Industriale Secția V. Direcțiunea Măsurilor și Greutăților, se primesc 15 (cinsprezece) candidați pentru a fi pregătiți și pe urmă împărțiți ca funcționari la oficiile de măsuri și greutăți în Transilvania, Bănat și ținuturile ungurene locuite de Români.

În vederea pregătirii candidaților pentru serviciul verificării măsurilor și greutăților, se va organiza la Sibiu un curs special de (10) zece săptămâni. La acest curs vor fi admiși numai absolvenții școlii înalte de tehnică, sau acei candidați, cari au depus cel puțin examenul de maturitate la o școală reală și cunosc limba românească.

Petițiile provăzute cu documente de studii, de botez și indigenat în original sau copie legalizată, sunt a se adresa Consiliului Dirigent, Resortul Afacerilor Industriale la Sibiu până la 15 Septembrie e. o.

Participanții la cursuri vor primi din partea Resortului un ajutor lunar de 800 cor., pentru acoperirea trebuinței de trai și 150 cor. pentru cheltuielile de călătorie la Sibiu.

După absolvirea cursului și depunerea examenului, candidații vor fi denumiți prin decret în clasa de salarizare conform studiilor absolvate și vor fi împărțiți la oficiu de Măsuri și Greutăți în Transilvania Bănat și ținuturile ungurene.

pt. Șeful Resortului
Secretar General,
Ing. E. Muntean m. p.

220 1—3

Caut un învățăcei

pentru prăvălia mea mixtă, aș dori să aibă 2 cl. gimnaziale și din familie bună. Traian Banu comerciant în Zlatna comitatul A bei-Inferioare. 219 2—3

Avizi!

Se aduce la cunoștința învățătorilor, că A B Cedarul și cărțile de cetire de Dr. I. Stroia, D. Lăpădat și Ion Crișan au fost aprobate de Consiliul Dirigent ca manuale de școală în ediția ultimă prelucrate în conformitate cu spiritul vremii.

Cei ce doresc a le folosi pe anul viitor școlar să se adreseze prin o corespondență D-lui Iuliu Crișan subrevisor, Sibiu care va dispune trimiterea lor. 209 5—5

Cine știe ceva?

Despre Ioan Suciu honved 23 Wotkinski Zawod, Gub. Wjatzkoi fost prisionier în Rusia; de 2 ani nu se mai știe nimic despre el, e rugat pe lângă remunerație a încunoștința pe părinții lui: Ioan Suciu, econom în Boz Buzd p. u. Cunța județul Albeinferioare. 224 1—2

Un tânăr comerciant

În etate de 34 ani dorește cunoștința unei domnișoare sau văduve în etate de 20—40 ani cu scopul de a o lua în căsătorie. Oferitele cu fotografie să se trimită la Administrația „Gazetei Poporului”. 222 2—3

**Anunțuri
și reclame**

se primesc
la administrația
„Gazetei Poporului”

**Primul magazin românesc de
PIELĂRIE ȘI OPINCI**

precum și încălțăminte bună se află la George
: : Limpede în Sibiu piața brânzei Nr. 9. : :

Nu cu vorba ci cu cumpărarea să sprijinim comerțul românesc; — fiecare client știe că precum în trecut cu o pereche de încălțăminte a făcut 500.000 pași, nici acum nu va umbla mai puțin. Da'orința fiecărui Român adevărat e să facă o probă de cumpărare și precum va fi servit așa să prijească firma de mai sus. 217 2—

Leacuri renumite contra

Călbezii oilor și a vitelor cornute

se află ori și când numai în farmacia lui

SIMION ONICIU

în Abrud (Abrudbánya), jud. Alba-inf. Transilvania—România.

Fiindcă oficiile poștale nu primesc pachete, am onoare a aviza On. Public, că trimit leacurile anume cu curier, de aceea On. Public e rugat să mă avizeze, cam pentru câte oi sau vite cornute au lipsă de leacuri în comuna respectivă, căci cel mai mic cvant care se va trimite este pentru 200 oi ori 20 vite cornute.

Cu toată stima:

Simion Oniciu
farmacist.

221 2—